

the courts to apply a sentence of imprisonment for a term of 1 and 2 years. It has been found that imprisonment as a type of punishment in the sanctions of articles for corruption offenses which take possession of certain objects by abuse of office of slight gravity should not be applied, and for crimes of moderate gravity should be applied for a term of three years.

In order to improve the sanctions it is proposed to make the following amendments to the Criminal Code of Ukraine:

- sanction of Part 1 of Art. 191 of the Criminal Code of Ukraine shall be reworded as follows: «Shall be punishable by a fine of up to one hundred non-taxable minimum incomes, or correctional labor for a term up to two years, or restraint of liberty for a term of up to four years, with deprivation of the right to occupy certain positions or engage in certain activities for a term up to three years or without such»;

- sanction of Part 2 of Art. 191 of the Criminal Code of Ukraine shall be reworded as follows: «Shall be punishable by a fine of one hundred to two hundred tax-free minimum incomes, or restriction of liberty for a term of three to five years, with deprivation of the right to hold certain posts or engage in certain activities for a term up to three years»;

- sanction of Part 1 of Art. 312 of the Criminal Code of Ukraine read as follows: «shall be punishable by a fine of seventy to one hundred tax-free minimum incomes, or arrest for a term up to six months, or restraint of liberty for a term of one to three years»;

- sanction of Part 2 of Art. 313 of the Criminal Code of Ukraine read as follows: «shall be punished by imprisonment for a term of three to six years, with deprivation of the right to occupy certain positions or engage in certain activities for a term of up to three years»;

- sanction of Part 2 of Art. 357 of the Criminal Code of Ukraine read as follows: «shall be punishable by a fine of seventy to one hundred tax-free minimum incomes, or restriction of liberty for a term of up to three years, or imprisonment for a term of three to five years, with deprivation of the right to occupy certain positions or occupy certain positions. activities for up to three years».

Keywords: sanction, punishment, imprisonment, corruption, malpractice.

Медицький І.Б.

«КРИЗА ДОВІРИ» ДО ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ТА СУДУ ЯК ОДИН ІЗ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ІСНУВАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

УДК 343.9

Постановка проблеми. Сучасні кримінальні реалії питання безпеки суспільства від злочинності перетворюють у ранг пріоритетної соціальної проблеми, що вимагає прийняття кардинальних правоохоронних рішень. Для створення адекватної сучасному стану злочинності системи кримінологічної безпеки потрібно виявити справжній актуальний стан злочинності та її проявів без ідеологічних, статистичних та інших прикрашень, щоб визначити реальні і потенційні загрози на усіх рівнях державної влади, для всіх верств населення, у всіх сферах суспільних відносин та для кожної території [10, с. 194]. Нематеріальні наслідки злочинності є більш складними у встановленні їх обсягу, порівняно з наслідками уречевленого змісту, проте їх значення не варто недооцінювати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальну оцінку наслідків злочинності можна простежити у працях О.Р. Афанасьєвої, М.М. Бабаєва, В.В. Голіни, Б.М. Головкина, Р.О. Долотова, А.Е. Жалинського, А.П. Закалюка, О.М. Литвака, О.М. Литвинова, В.І. Шакуна та ін. Питання довіри до правоохоронних органів та суду з'ясовували у своїх наукових розвідках представники й інших галузевих наук – О.М. Балинська, Л.М. Дорофєєва, М.А. Мельничук, В.М. Олійник, О.С. Проневич, та ін. Проте розкриття змісту вказаної категорії саме у контексті кримінологічної характеристики нематеріальних наслідків злочинності, зважаючи на особливу складність при пізнанні, залишається на недостатньому рівні.

Стаття має за мету характеристику кримінологічної категорії «нематеріальні наслідки злочинності» на прикладі сучасного ставлення суспільства до діяльності органів кримінальної юстиції та суду.

Виклад основного матеріалу. Представники кримінально-правової науки під наслідками злочину нематеріального характеру розуміють: «реальну шкоду, що не піддається точному встановленню й доведенню; наслідки у вигляді небезпеки заподіяння шкоди як небезпечний для життя стан або настання інших суспільно небезпечних наслідків злочину; наслідки у вигляді неотриманої (втраченої) вигоди» [14, с.6]; «втрата немайнового

характеру внаслідок моральних та (або) фізичних страждань або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб» [цит. за 17, с.171].

Нематеріальні наслідки злочинності у контексті її кримінологічного пізнання визначаються як «похідний від неї та невіддільний від завданої нею фізичної і матеріальної шкоди результат негативного впливу на соціально-психологічні процеси у суспільстві та свідомості громадян, пов'язані із правами людей на життя, здоров'я, особисту недоторканість» [1, с.207]; «особиста нематеріальна (порушення немайнових прав та інтересів громадян) та неособиста нематеріальна шкода (коли схожого типу збитки спричинені державі, її органам та установам, організаціям, різного роду громадським об'єднанням) [2, с.60].

У розвитку висловлених позицій під нематеріальними наслідками злочинності пропонується розуміти генеровані злочинністю для особистості, суспільства, держави наслідки не уречевленого характеру, основними формами прояву яких виступає спричинення психічної (моральної) шкоди індивідам, а також немайнової шкоди юридичним особам публічного та приватного права, інститутам громадянського суспільства, державі.

З врахуванням характеру відповідної шкоди, нематеріальні наслідки злочинності підставно розглядати на: 1) індивідуальному рівні (посттравматичні і душевні розлади потерпілих від злочинів фізичних осіб; ділова репутація юридичних осіб, якій завдана шкода у результаті злочинної поведінки); 2) суспільному рівні (страх перед злочинністю; звикання до злочинності; кримінальна субкультура тощо); 3) державному рівні («криза довіри» до органів кримінальної юстиції та суду; зниження міжнародного іміджу держави).

Довіра громадян до системи кримінальної юстиції є однією з передумов її ефективності. Так, у Рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи 1604 (2003) «Про роль прокурора у демократичному правовому суспільстві» вказано, що будь-яка роль прокурорів у спільному захисті прав людини не повинна створювати підстав для будь-якого конфлікту інтересів і бути перешко-

дою для осіб, які шукають державного захисту своїх прав. У Рекомендації № R (2000) 19 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи «Про роль державного обвинувача в системі кримінального правосуддя» державним обвинувачам пропонується при виконанні своїх обов'язків: (а) виконувати їх чесно, неупереджено і об'єктивно; (б) дотримуватися і здійснювати захист прав людини, установлених в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; (в) забезпечувати роботи системи кримінального правосуддя без тяганини (п. 24). У рекомендації № (2010) 12 Комітету міністрів Ради Європи «Щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки» від 17 жовтня 2010 р. підкреслюється, що неможливо здійснювати правосуддя ефективно без довіри громадськості, яка є частиною суспільства, якому служать судді. Їм слід бути обізнаними щодо очікувань громадськості, від судової системи та скарг на її функціонування (п. 20) [13, с.131-132].

Підвищення авторитету судової влади України та довіри громадян до судової гілки влади, відновлення законності і справедливості стало лейтмотивом прийняття Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні»; Закон України «Про Національну поліцію» визначає рівень довіри населення до поліції як основний критерій оцінки ефективності її діяльності та передбачає проведення оцінки її рівня незалежними соціологічними службами (ч.3, 4 ст.11); постанова КМ України від 07.02.2018 р. №58 регламентує порядок проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції. Прийняття вказаних нормативних документів, як видається, є лише частиною, верхівкою айсбергу тієї державної діяльності, результатом якої відносини паритету, діалогу та партнерства між владними суб'єктами та суспільством, довіру якого останні повинні здобути.

Суд. За даними Eurobarometer, найвищий у ЄС рівень довіри до судів характерний переважно для північних країн, а також окремих країн Центральної Європи – Данії (станом на листопад 2018 року – 88%), Фінляндії (84%), Швеції (83%), Нідерландів (80%), Австрії (73%), Німеччини (70%). Найнижчий рівень довіри в ЄС демонструють країни колишнього соціалістичного табору – Болгарія (19%), Словенія (23%), Хорватія (24%). При цьо-

му спостерігається подібне співвідношення між цими країнами і щодо рівня довіри до інших державних інституцій, наприклад, парламенту, уряду, поліції [8, с.5].

Україна має слабку та доволі корумповану судову систему з відсутністю достатньої довіри населення та бізнесу. За результатами загальнонаціонального анкетування, проведеного у 2012 р. фондом «Демократичні ініціативи» й Центром Разумкова, серед населення країни частка тих, хто повністю підтримує роботу судів, знизилася більш ніж утричі: з 9,4%, зафіксованих у травні 2010 р., до 2,9% за підсумками квітня 2012 р. Діяльність судів позитивно оцінюють лише 20% респондентів, негативно – 69%. Рівень довіри громадян до органів міліції і прокуратури сягає 26 і 23 % (відповідно) [13, с.132].

Напередодні Революції Гідності (кін. 2013 – поч. 2014 рр.) рівень довіри до судів в Україні був одним з найнижчих у світі і найнижчим у країнах колишнього Радянського Союзу. За індексом сприйняття корупції у 2014 р. Україна була 142-ою зі 175 держав, де проводилися дослідження. У суспільстві домінували й продовжують домінувати переконання щодо корумпованості більшості суддів, залежності від політиків та олігархів, кругової поруки в судовій системі. За індексом сприйняття корупції у 2018 році Україна дещо піднялася – на 120 сходинку зі 180 держав (здебільшого завдяки законодавчим змінам, які ще не впроваджені повноцінно у життя) [8, с.4].

Результати соціологічного дослідження «Ставлення громадян України до судової системи» (Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, 2017 р.) вказують на суттєву різницю між ставленням до судової системи населення в цілому та громадян, які мають безпосередній нещодавній досвід спілкування з судами. Про свою недовіру до судів (судової системи в цілому) повідомили 80,9% респондентів, а про довіру – 9,3%. Тоді як серед громадян, які мають нещодавній досвід спілкування з судами, переважає довіра до судової системи: баланс довіри до судової системи в цілому є позитивним, тобто число опитаних, які довіряють судам (47,0%) було вищим, ніж число тих, хто судовій системі не довіряє (41,4%). Ще біль-

шим є рівень довіри громадян, які контактували з судами до місцевих судів: довіру місцевим судам висловили більшість опитаних – 51,5%, недовіру – 37,5%. Автори припускають, що низький рівень довіри до судів є наслідком вкрай низького рівня довіри до державних органів в цілому (не довіряють державному апарату 80,7% опитаних) і низьким рівнем особистого досвіду спілкування з судами [7].

За наслідками аналогічного дослідження Центру Разумкова у 2019 р., про свою недовіру до судів (судової системи в цілому) повідомили 77,7% респондентів, а про довіру – 11,4%. Місцевим судам не довіряють 69,7% опитаних, довіряють – 14,0%, Верховному Суду не довіряють 64,9% громадян, довіряють – 17,5%, Конституційному Суду України не довіряють 61,7% громадян, довіряють – 18,6%. Корупцію у державних органах громадяни оцінили як високу. За п'ятибальною шкалою, де «1» означає повну відсутність корупції, а «5» – те, що цей орган є повністю корумпованим, для СБУ середня оцінка склала 3,9 бала, для Міністерства юстиції – 4,0 бала, для МВС та прокуратури – по 4,1 бала, для податкової служби та судів – по 4,2 бала, для митної служби – 4,3 бала [16].

За даними дослідження Центру політико-правових реформ, Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (червень 2019 р.), ключовими, на думку громадян, є наступні проблеми, пов'язані із недоброчесністю та залежністю суддів, а також: поширеність корупції серед суддів (62%), залежність суддів від олігархів (50%), залежність суддів від політиків (49%), ухвалення замовних рішень (38%), кругова порука в судовій системі (34%), низький рівень моральності більшості суддів (32%), незрозумілість і закритість судових процесів (21%), низький рівень професійних знань більшості суддів (17%), складність і запутаність судової системи (16%), небажання суддів йти на діалог з громадськістю (14%), погана вмотивованість і незрозумілість судових рішень (14%), погана якість законів, які змушені застосовувати судді (10%), брак інформації у ЗМІ про позитивну діяльність суддів (6%) [4, с.4].

Дослідження, проведене соціологічною службою Центру Разумкова у жовтні 2019 р. демонструє недовіру громадян до судової системи загалом (70%), місцевих судів (65%), прокуратури (64%), Верховного Суду (59%), Конституційного Суду України (57%), Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) (54%), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (54%), Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) (53%), Антикорупційного суду (53%) [11].

Органи кримінальної юстиції. З огляду досвід провідних країн світу, О.С. Проневич зазначає, що індекс довіри населення до правоохоронних органів сприяє з'ясуванню їх відповідності законодавчо визначеним правовим стандартам, а також суспільним очікуванням. Як наслідок, сучасна ліберальна парадигма оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів ґрунтується на такому засадничому постулаті: «критеріями результативності повинні бути не кількісні показники, а якість роботи, індикатором якої є зростання довіри громадян» [12, с.228]. Абсолютно правий у даному відношенні М.Г. Колодажний, на думку якого, одним із головних критеріїв (індикаторів) ефективності правоохоронної системи і, відповідно, професіоналізму керівників силових відомств, мають стати не тільки кількісні параметри (кількість учинених злочинів, чисельність виявлених злочинів). Такими пропонується вважати соціальні наслідки злочинності, включаючи її «ціну» як економічний чинник для оцінки результативності діяльності правоохоронних органів [9, с.89-90].

Тоді як недовіру до правоохоронних органів у нашій країні можна сприймати як перманентне явище. За результатами Інституту соціології НАН України за 2012 р., на запитання: «Який рівень Вашої довіри до міліції?» лише 0,8% опитаних відповіли: «Повністю довіряю», ще 8% – «В основному довіряю». Повністю відмовили міліції у довірі 30,9% громадян, швидше не довіряли їй – 35,6%. Спільні дослідження Центру Разумкова і Фонду демократичні ініціативи підтвердили закріплення тенденції. Міліції абсолютно не довіряють 39,8% опитаних, в основному не довіряють – 30,2%. Повну довіру цьому силовому органу висловили тільки 3,2% [13, с.92].

Науковцями Харківського національного університету внутрішніх справ спільно з Головним управлінням Національної поліції в Харківській області здійснено дослідження громадської думки мешканців Харкова та Харківської області щодо публічної безпеки та довіри до правоохоронних органів (2013-2017 рр.). Повністю та частково довіряють поліції близько 65% мешканців Харківщини (57% у 2016 р., 64% у 2013 р.), прокуратурі – близько 55%, а СБУ, суду та новій патрульній поліції довіряє близько 52%. Серед правоохоронних органів мешканці Харківщини найбільш успішною вважають роботу поліції. Менш успішною, ніж роботу поліції, в м. Харкові вважають роботу нової патрульної поліції. Далі за ступенем задоволеності йде робота СБУ, прокуратури, а найменш успішною опитані вважають роботу суду. Слід відзначити, що показники довіри до правоохоронних органів (окрім поліції) вищі серед мешканців населених пунктів Харківської області. Це, скоріше, пояснюється тим, що вони менше контактують з прокуратурою та СБУ, ніж їх реальною інформованістю про діяльність цих служб [15, с.37, 39, 56].

Громадяни радше не довіряють правоохоронним органам, аніж довіряють (за даними дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Центру Разумкова, негативний баланс довіри/недовіри мають, зокрема, поліція (-46%), Служба безпеки України (-26,5%), патрульна поліція (-19%), Національне антикорупційне бюро України (-12%) [5, с.110-111].

На виконання вже згаданої вище постанови КМ України №58, ТОВ «Центр стратегічного розвитку території» у 2019 р. підготовлено Національний звіт «Довіра населення до Національної поліції України. Результати опитування громадської думки». За його результатами, поліції довіряють 48% опитаних (серед яких 5% повністю довіряють, а 43% радше довіряють, ніж не довіряють). 28% опитаних вказали, що не довіряють поліції, і серед них 17%, імовірно, що не довіряють, а 11% – зовсім не довіряють. Таким чином, поліція загалом має позитивне сальдо довіри (20,4%) і займає за рівнем довіри у населення серед державних та соціальних інституцій 7 сходинку. Найнижчі ж показники довіри спостерігаються серед інституцій: суди (судова система в цілому)

(рівень довіри 14%, сальдо довіри – 46,4%), прокуратура (рівень довіри 15%, сальдо довіри – 41,4%), Державне бюро розслідувань (ДБР) (рівень довіри 16%, сальдо довіри – 11,1%) та Національне антикорупційне бюро (рівень довіри 18%, сальдо довіри -28,6%) [3, с.51].

Серед причин недовіри до правоохоронних органів науковці зазначають: високий рівень корумпованості правоохоронних органів, перевищення повноважень окремими їх працівниками, яке проявляється у незаконному застосуванні сили; діяльність правоохоронців орієнтована переважно на захист вищих прошарків суспільства та власних відомчих інтересів, що не відповідає суспільному запиту; недовіру викликає комерціалізація правоохоронної діяльності; пріоритет формальних показників у роботі правоохоронних органів (кількість зареєстрованих кримінальних проваджень), що шкодить якості соціальних послуг, які вони мають надавати громадянам; неналежна професійна підготовка працівників правоохоронних органів; у суспільній свідомості закріплено стереотип сприйняття правоохоронних органів виключно як мілітаризованих каральних органів; відсутність належної комунікації між правоохоронними органами та громадянським суспільством, населенням [6, с.33].

Найбільшим недоліками у роботі поліції опитані у процесі підготовки Національного звіту «Довіра населення до Національної поліції України. Результати опитування громадської думки» (2019 р.) назвали: розповсюдженість корупції (хабарництво, здирництво) (38%), непрофесіоналізм (34%), бездіяльність (26%), несвоєчасність реагування (25%), небажання захистити «просту» людину (24%), безкарність співробітників поліції (18%), слабкий зв'язок з населенням (16%), незаконні зв'язки з кримінальним світом, мафією (15%). Найменшими з недоліків роботи поліції респонденти вважають неохайний зовнішній вигляд (1%), наявність плану з розкриття злочинів (4%), багато повноважень (5%), низький рівень матеріально-побутового забезпечення (6%), та брак сучасної техніки (7%) [3, с.14].

Висновки. Довіра до органів кримінальної юстиції та суду проявляється через переконаність у вірно обраній останніми

стратегії та тактиці забезпечення належного стану правопорядку, захисту осіб, суспільства і держави від небезпечних посягань на соціальні цінності, права та інтереси; ефективності, виправданості, економічній обґрунтованості застосовуваних заходів впливу, а також очікування на позитивні результати здійснюваної діяльності й надалі. Серед найбільш значущих завдань, які сприятимуть підвищенню рівня довіри, варто виокремити поширення у інформаційному просторі фахових та об'єктивних відомостей про діяльність органів кримінальної юстиції та суду, а також підвищення рівня правосвідомості суспільства.

1. Афанасьєва О.Р. *Теоретические основы криминологического исследования и минимизации социальных последствий насильственной преступности: дис. докт. юр. наук: 12.00.08. Москва, 2014. 450 с. URL: <http://www.dslib.net/kriminal-pravo/teoreticheskie-osnovy-kriminologicheskogo-issledovaniya-i-minimizacii-socialnyh.html> (дата звернення: 01.02.2020).*
2. Бабаєв М.М. *Социальные последствия преступности : учеб. пособие. М., 1982. 82 с.*
3. *Довіра населення до Національної поліції України. Результати опитування громадської думки (НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗВІТ). За загал. редакцією А.В. Орлова. Київ, Центр стратегічного розвитку територій (ЦСРТ). 2019. 89 с. URL: https://www.npu.gov.ua/assets/userfiles/files/zvity/zvit_opytuvannya_blockV.pdf (дата звернення: 12.03.2020).*
4. *Довіра до суду в Україні: як переламати негативну тенденцію. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/09/ДОВІРА-ДО-СУДУ-В-УКРАЇНІ-1.pdf> (дата звернення: 14.01.2020).*
5. Єрмолаєва-Задорожня С.В. *Кримінологічна характеристика перешкодження службовій діяльності працівників правоохоронних органів та його запобігання. Дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.08 URL: http://ivpz.org/images/pdf/ermolaeva_diss_24_01_19.pdf. (Дата звернення: 19.02.2019).*
6. Єрмолаєва-Задорожня С.В. *Ставлення громадянського суспільства до діяльності правоохоронних органів. Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2018. Випуск 2. Том 2. С. 30-33.*
7. *Звіт за результатами соціологічного дослідження «Ставлення громадян України до судової системи» (2017 р.). URL: <http://rsu.gov.ua/>*

- uploads/article/ final-report-survey-e07f150174.pdf* (дата звернення: 14.01.2020).
8. Інструменти зміцнення довіри до суду в Україні. Аналітична записка. URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/1569851616instruments%20for%20strengthening%20confidence%20in%20the%20courts%20in%20ukraine_ukr.pdf (дата звернення: 13.01.2020).
 9. Колодяжний М.Г. Пріоритетність економічного чинника при формуванні сучасної моделі профілактики злочинності в Україні. Матеріали наукової конференції за результатами роботи фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України за фундаментальними темами у 2018 р. (м. Харків, 26 берез. 2019 р.) / редкол.: В. С. Батургареева, В. І. Борисов, Д. П. Євтєєва та ін. Харків : Право, 2019. С.87-90.
 10. Мозоль С.А. Цілі та принципи забезпечення кримінологічної безпеки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Серія ПРАВО. Випуск 41. Том 3. С.191-194.
 11. Оцінка громадянами ситуації в країні та діяльності влади, рівень довіри до соціальних інститутів та політиків. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-instytutiv-ta-politykiv> (дата звернення: 16.01.2020).
 12. Проневич О.С. Довіра населення як критерій оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів. Форум права. 2015. №4. С.225-231.
 13. Реформування органів кримінальної юстиції України відповідно до європейських стандартів: концептуальний аналіз: монографія / Овчаренко О.М., Сердюк О.В., Мошак Г.Г., Дунаєва Т.Є., Кохан В.П., Шуміло О.О. ; НДІ ВПЗ ім. акад. В.В. Сташиса. Харків, 2015. 242 с.
 14. Сергєєва Т.В. Категорія наслідків злочину в кримінальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Київ, 2015. 15 с.
 15. Сердюк О.О. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів : За результатами досліджень 2013-2017 років, проведених в Харківській області : [монографія / Сердюк О.О., Бугайчук К.Л. ; за заг. ред. Сокурєнка В. В.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Голов. упр. Нац. поліції в Харків. обл. Харків : ХНУВС, 2017. 360 с.

16. Ставлення громадян України до судової системи. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamku/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-do-sudovoi-systemy> (дата звернення: 16.01.2020).

17. Харченко В.Б. Визначення істотної шкоди та тяжких наслідків за новою редакцією примітки до ст.364 КК України. Форум права. 2015. №2. С.169-176.

Медицький І.Б. «Криза довіри» до органів кримінальної юстиції та суду як один із нематеріальних наслідків існування злочинності

У статті обґрунтовується необхідність активізації кримінологічного пізнання фундаментальної проблеми наслідків злочинності. На підставі аналізу позицій представників кримінально-правової та кримінологічної науки запропоноване власне бачення категорії «нематеріальні наслідки злочинності», здійснено їх класифікацію з урахуванням характеру завданої шкоди. З використанням даних соціологічних досліджень охарактеризовано ставлення суспільства до органів кримінальної юстиції та суду.

Ключові слова: злочинність, наслідки злочинності, ціна злочинності, ставлення, довіра.

Medytskyi I.B. «Crisis of trust» in the criminal justice system and the court as one of the intangible consequences of crime

The article substantiates the need to intensify criminological knowledge of the fundamental problem of the consequences of crime. It is emphasized that finding out the extent of the consequences of crime is of both scientific and purely practical interest. The nature of the consequences, their parameters, levels of manifestation, recipients, «price» and other points must be taken into account when developing a preventive effect on crime.

The notion of consequences of intangible crime from the point of view of representatives of criminal law and criminological science is considered. The author's definition of intangible consequences of crime as «generated by crime for the individual, society, state consequences of not materialized nature, the manifestations of which are the infliction of mental (moral) harm to individuals and non-pecuniary damage to public and private legal entities, civil society institutions, state». Given the nature of the damage, the intangible consequences of crime are proposed to be considered on an individual basis (post-traumatic and mental disorders of victims of crimes of individuals; damage to the business reputation of legal entities as a result of criminal behavior); public (fear of crime; habituation to crime; criminal subculture, etc.) and state («crisis of confidence» in criminal justice; lowering the international image of the state) levels.

Trust in criminal justice and the judiciary is defined as the belief in the correct strategy and tactics of the latter to ensure the proper state of law and order, protection of individuals, society and the state from dangerous encroachments on social values, rights and interests; efficiency, justification, economic feasibility of the applied measures of influence, and also expectations for positive results of the carried-out

activity and further. Using the data of sociological research, the attitude of the society to the bodies of criminal justice and court is characterized.

Key words: crime, consequences of crime, price of crime, attitude, trust.

Микитин Ю.І.

ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНО ПОЛІТИКИ АВСТРІЇ

УДК 341+343.1

Постановка проблеми. Вдосконалення кримінально-процесуальної політики на основі європейських стандартів є важливим завданням для України. Відповідно, досвід країн-членів Європейського Союзу у цій сфері буде корисним для нашої держави. Зокрема, уваги заслуговує Австрія, яка стала членом цієї міжнародної інституції у 1995 р., однак, у той же час в основі її сучасної кримінально-процесуальної політики є сторічні правові принципи.

Виклад основного матеріалу. У теорії кримінального процесу Австрії, як відзначає В. Н. Бутов превалюючою є точка зору, що принципи є політико-правовими рішеннями щодо найдоцільнішого оформлення кримінального судочинства, які змінюються залежно від історичних умов [1, с.7].

Новітніми тенденціями побудови кримінально-процесуальної політики Австрії, як і зрештою, усіх країн-членів ЄС, є врахування визначального впливу актів ЄС. В першу чергу, базового, рамкового документу – Конвенції про захист прав людини та основних свобод, який є документом прямої дії. Зазначена Конвенція містить низку визначальних принципів кримінально-процесуальної політики:

- 1) верховенство права (ст. 1 Конвенції);
- 2) законність (ст. 5, 6, 7, 8 та ін. Конвенції);
- 3) рівність перед законом і судом (ст. 6, 14 Конвенції, Протокол № 12 до Конвенції, підписаний Австрією 4 жовтня 2000 р. [2]);
- 4) заборона катування (ст. 3 Конвенції);